

{ asteari zeharka begira } **Ramon Sola**

Peru, Ane, Olatz... etorkizuna iragartzen dabiltzan ahotsak

2017. urtean zehar orriotan agerturiko ahots berri potenteena aukeratzeko eskatu izan balidate, ez nukeen politiko bat hautatuko, ez intelektual bat, ez artista bat... Albiste latz batek, aitaren heriotza Badajozko espetxean, gordintasun osoz agerrarazi zuen bizitza osoan motxiladun ume-nerabe-gazte izana zen Peru del Hoyoren istorioa. Kasua berez ikargarri gogorra bazen ere, guztiz txundigarria izan zen tragediak Lakuntzako Hatortutxik zetorrela hain bortizki kolpatu zuen gaztearen erantzuna. Haren barre-nak hustu zituen Galdakaoko agur ekitaldian, bere modura, rap doinuz: «Zenbat egun, zenbat gau/ bizitza honek nazkatzen nau/ 40 minutu, milaka taupada/ milahirurehun kilometro, *una matada/ qué puta-da*». Eta egun batzuk geroago Maite Sanchez amarekin batera GARARI emandako elkarrizketan, malkoak begietan eta bihotza bero baina burua hotz, zenbait irakaspen utzi zituen (maitasunaz, saminaz, enpatiaz), bai eta ordezkari politikoei eskaintza zintzoa luzatu ere: «Nirekin eser daitezela eta ziur naiz, ideologia batekoak zein bestekoak izanda ere, sakabana-ketari eusteari buruz zalantzak izango dituztela».

Peru jaio eta Kepa espetxean hil arteko 19 urteetan zehar, bisita guztien denbora batuta, Peruk 19 egunez baino ez zuen ikusi aita. Ane Muguruzak, hori ere ez; amaren sabelean zen aita, Josu, Madrilgo Alcala Hotelean hil zutenean. Peru del Hoyok eragindako antzeko zirrararen sentitu nuen duela hilabete eta erdi Bartzelonan, Euskal Herriko bake prozesuari buruz eginiko jardunaldian. Bertan Rosa Lluch zein Robert Manrique, ETaren atentatuen biktimak, atseginez agurtu zituen Muguruzak, eta, aldi berean, jarrera zeharo itxia duen Jose Vargas Kataluniako elkarte bateko ordezkariaren aurrean ez zen kikildu. Bere lekukotasuna emateaz gain torturaz eta gerra zikinaz oso ondo aukeratutako

datuak utzi zituen agerian Egiari Zor elkarteko kide ere baden gazteak. Eta Peru del Hoyok bezala mezu berri-tzaileak utzi zituen, honako hau adibidez: «Nik ez dut aita hil zutenak espetxean ikusteko beharrik. Bera hiltzeko erabakia Gobernu espainolaren bulego batean hartu zela onar zezatela gehiago interesatzen zait».

Olatz Iglesiasen bizitzak ere zer pentsatua ematen du. Amarekin [Nagore Mujika] espetxe barruan bizi izan zen umetan eta hor segitzen du aitak [Juan Carlos Iglesias]. Olatzek 11 urte bete arte, ezin izan zuten bise-an biseko batean hirurak elkartuta egon. Urruntze politikaren ondorioz ibili behar izan –eta izango– dituen kilometroak zenbatezinak dira, baina Legebiltzarrean bere sufrimenduaren ardura gurasoena zela aurpegira-tu zion PPko hautetsi batek, lotsagabeki. Gorroto izpi-

Sarri inplikazio falta leporatu zaie gazteei; maiz, helduen diskurtsoak betikotzeko joera. Bistan da Del Hoyok, Muguruzak edota Iglesiasek hori gezurtatzen dutela

rik ez da ageri, ordea, Orain Presoak ekimeneko kide gisa ematen ari den elkarrizketetan: «Guk sufrimendu guztien biktimekin enpatizatzen dugu. Eta mendekuak biktima gehiago eta gehiago sortzea baino ez dakar. Zauriak ixtea da gure helburua», esan dio GARARI.

Sarritan inplikazio falta leporatu zaie gazteei; eta parte hartzea izan dutenean, aldiz, helduen rol eta diskurtsoak betikotzeko joera. Bistan da Peru del Hoyok, Ane Muguruzak edota Olatz Iglesiasek uste horiek goitik behera gezurtatzen dituztela. Biktimak izan arren biktimakeriatan gelditzeko tentazioari ihes egin diote, barruko samina etorkizun hobeago baterako hazia bilakatu dute eta adinak berezkoa duen freskotasun eta zintzotasunez mintzo dira. Arreta merezi duten ahotsak, proiektzioa behar duten pertsonak dira. •

BIZIPOZAREN JAIA

Errenterian ospatuko da, irailaren 29an

 JENDARTEA / Maider Iantzi Goienetxe

Arlo ezberdinetako 33 elkartek osatzen dute Bizipoza, eta horietako bi ezagutuko ditugu erreportaje honetan, Errenteriakoak biak, Juneren Hegoak eta Mindara, Oarsoaldeko herri honetan izanen baita aurtengo Bizipozaren Jaia heldu den irailaren 29an. Egun osoko besta prestatzen ari dira, bereziki familiei zuzendua. Bertzeak bertze, Pirritx, Porrotx eta Marimototsen ikuskizuna eta mila lagunentzako bazkaria izanen dira (5 euroan bakoitza, gainerako guztia doan). Jende guzia animatu dute etortzera, baita boluntario izatera ere. Informazioa eta sarrerak, Bizipoza.eus-en.

Andoni CANELLADA | FOKU

JUNEREN HEGOAK

«30 familia lagundu ditugu; adituz, erietxean egonez, aulki bat lortuz...»

Tximeletadun kamisetak jantzita, ongietorri goxoa egin digute Bea Martin, Maite Gartzia eta Alazne

Mendikutek Juneren Hegoak elkartearen egoitzan, Errenterian. Proiektua 2013an sortu zen. Martxoan June

haurra hil zen, minbizi baten ondorioz, eta haren gurasoek, Karlosek eta Amaiak, ospitalean hutsuneak sentitu

zituztenez, laguntza sare bat sortzea erabaki zuten.

Ekainean, lagun talde baten ahaleginez, Juneren Hegoak jaio zen, Gipuzkoa mailan behar bereziak dituzten umeei eta ahultasun egoeran dauden familiei laguntzeko.

Erietxean konturatu ziren bazirela zuloak Gizarte Segurantzak eta Osakidetzak betetzen ez dituztenak. «Adibidez, eri dagoen umea zaintzen ari zarela, baimena bukatzen zaizunean zer egin? Gauza horietan sartzen gara gu. Beste kasu bat izan zen guraso bakarreko familia batena. Bera bakarrik zegoen umea zaintzen, ez zuen sarerik. Orduan, ezin zuen etxera joan arropa aldatzera edo atseden hartzera. Doluan ere laguntzen dugu; bitartekari gara, horretan lan egiten duten elkartetara bideratzen ditugu. Gogorra da, baina aurrera egin behar da. Karlosek eta Amaiak, etxean gelditu beharrean, pauso hau eman zuten», adierazi dute.

70 bat boluntario
Boluntarioek osatzen dute elkarteak. 70 izanen dira gutxi gorabehera, Oarsoalde ingurukoak. 15 urtetik hasi eta 65 urtera artekoak daude. Familiak inplikatzeko dituzte. «Gure familiak gurekin datoz. Gauza asko egiten dugu: batzuk ospitalera joaten gara, besteek proiektu bereziak egiten dituzte, edo merchandisinga, baina azkenean guztion helburua bera da: laguntzea, modu batera edo bestera. Batzuetan eskuak eta bihotza behar ditugu bakarrik. Adibidez, ospitalean boluntario gisa egoteko. Bestetan, dirua behar dugu aulkiren bat edo

tratamendu bereziren bat ordaintzeko».

Ekainean Juneren Hegoak Kirol Eguna egin zuten eta «oso ondo» joan zen. Goizean saskibaloian, eskubaloian eta eskaladan ibili ziren umeak; arratsaldean, aldiz, Tximeleta Triatltoa eta running solidarioa egin zituzten, Errenteriako Udalak eta hainbat elkartek eta boluntario sarek lagunduta.

«Bost urte hauetan babes handia jasotzen ari gara. Ez gaude bakarrik; beste elkarrekin batera ari gara lanean», baloratu dute. Hasieran jarritako helburuak betetzen ari al diren galdetuta, aho batez erantzun dute: «Bai, bai. 30 bat familia lagundu ditugu, era batera ala bestera, ospitalean egonez, tratamendu bat edo aulki bat emanez, entzunez edo beste elkarte batera bideratuz. Beti adin txikikoekin lotuta. Nahiz eta jada umea ez egon, gurasoei ere lagundu diegu».

Zuk zaintzeko, zu zaindu
Maite Gartzia ospitaleko boluntarioa da. Han umearekin goxo-goxo egoteak eta laguntzeak pila bat betetzen du. «Nik ezin dut –aitortu du Bea Martinek–. Horretarako balio behar duzu. Haurrak gaizki ikusi eta askotan ezin duzu musurik eman, protokoloak daudelako. Elkarrekin deitzen den arloan nago. Beste elkarrekin lan egiten dugu bertan. Gero, behar den edozein lekutan egoten naiz, denetarik egiten. Egunen batean ospitalera joatea tokatzen bazait joango naiz, baina nahiago dut beste lan batzuk egitea. Zeure burua ezagutu eta zintzoa izan behar duzu».

Ospitalean egoten ikasi dutela esplikatu du Gartzia. «Hasieran zure maitasunarekin joaten zara eta topatzen zara egoera batean... Behar den guztia egiten duzu baina gero etxera itzultzen zara. Etxera nola joan ere ikasi dugu. Hasieran gaizki bueltatzen ginen, gehiago eman nahi genuen, umeak gureak balira bezala tratatzen genituen eta ezin genuen hori egin, arazoa gure etxera ere eramaten genuen. Hemen formazioa jaso dugu, zuk zaintzeko zeure burua zaindu behar duzulako. Orain hobeto moldatzen gara».

Alazne Mendikutek azaldu du aspaldian ez dutela izan ospitaleko kasurik. «Zaila da. Niri asko kostatu zitzaidan pauso hori ematea, baina lortu nuen eta izugarri aberatsa da. Bi hilabeteko haur batekin egon nintzen, hodiz betea zegoen. Umea zaindu eta denek eskertzen dizute. Oso polita da».

Diotenez, zaila da familiak eurengana gerturatzea. «Normalean halako egoerak daudenean ezkutatu egiten ditugu. Beldur gara eta ez gara ausartzen pauso hori ematera. Jendeari gerturatzea kostatzen zaio. Etorri direnak gehienbat atzerritarrak dira. Hemen baliabide gutxiago daukatenak, pertsona sare eta ekonomia aldetik. Hemengoek familia gehiago daukate eta arazoak etxean konpontzen saiatzen dira orokorrean».

Zein behar dituzte familiak?

Boluntarioek azaldu dutenez, batzuetan denbora, «gu hor egotea». Bestetan dirua, tratamenduak edo aulkiak lortzeko. «Oso garestiak dira eta ez dira Gizarte Segurantzaren sartzen. Gainera,

kanpora joan behar dute batzuetan tratamendua hartzeko. Ahal duguna egiten dugu. Agian gastu guztia ez dugu ordaintzen baina laguntza txiki bat ematen diegu».

Eurekin mintzatzea, aditza... Norbaitek entzuten dituela konturatzea ere inportantea da. Ez direla bakarrak ikustea, antzeko egoerak pasatu dituztenen aholkuak jasotzea. «Beraien arteko lotura oso interesgarria da. Momentu batzuetan oso minduta egoten dira eta ez dakite gauzak nola egin, edo ezin dituzte egin. Beste familia batzuk ezagutzeak edo gurekin hitz egiteak lasaitzen ditu eta babestuak sentitzen dira. Hori ere eskertzen dute».

Lagundutako pertsona batzuk boluntario bilakatzen dira, nahiz eta, orokorrean, ez duten denbora gehiegi. 24 ordu daude lanpeturik.

Egitura zabala

Juneren Hegoak elkartearen egitura zabala da. Hainbat talde daude: boluntarioak, ekitaldiak, merchandisinga, lokalaren mantenimendua, komunikazioa, administrazioa... «Familiak dira gure motorra. Denek eurengatik egiten dugu lan. Bakoitzak bere betebeharrak ditu eta gauzak egiteko elkartzen gara. Batzar bat dago koordinazio lana egiten duena».

Ostegunero lokala irekia egoten da kamiseta eta bertze produktuak saltzeko. «Familiarekin hitzorduak jartzen ditugu. Lan asko ez dugu hemen barruan egiten, kanpoan baizik».

Herrikideak dituzten Mindara elkartearekin proiektuak partekatzen dituzte. Bizipozako bertze

«Jendeari hurbiltzea kostatzen zaio. Etorri diren gehienak atzerritarrak dira. Hemengoek familia gehiago daukate eta arazoak etxean konpontzen saiatzen dira»

«Batzuetan eskuak eta bihotza behar ditugu bakarrik. Adibidez, ospitalean egoteko. Bestetan dirua behar dugu aulkiren bat edo tratamendu bereziren bat ordaintzeko. Helburua bera da beti: laguntzea»

elkarteekin urteroko bestan elkartzen dira eta bileretan parte hartzen dute. «Azkenean boluntarioa zarenean hemen eta beste leku batzuetan zara», onartu dute. «Bizipozak babes handia ematen digu, ez dauzkagun baliabideak, formakuntza... Batzuetan etortzen diren familien arazoak ezin ditugu konpondu baina beste elkarte batek bai. Hortaz, ongi dago sarea izatea eta bakoitzak zer egiten dugun jakitea».

Ilusio guztia

Bizipoza jaian izanak dira aitzineko hiru urteetan, Tolosa, Usurbil eta Derion. Aurten Erreterian egitea proposatu zieten aurrena eskuak burura eramane zituzten. Gero, ongi pentsatuta, «aurrera», erran zuten. «Guk egin dezakegu Mindararekin batera». Bizipozaren esperientzia hagitz baliagarria izaten ari zaie. Udala ere «denerako prest» dago eta bidea «erraza» izaten ari da. «Laguntza pila bat izaten ari gara. Ia dena lotua dago».

Erreteria osoan zabalduko den jaian gune ugari egonen dira eta horietako batean Bizipozako elkarte guztiak bilduko dira. Ezagutzea da asmoa, bai elkarren artean eta bai familiarekin. Egitara familiarentzat da bereziki. Egun osoko besta izanen da eta garraio publikoan etortzeko deialdia egingen dute. «Gure ilusio guztia jarri dugu». Animatzeko erran nahi diote jendeari. Udalarari, Bizipozari eta Mindarari, aldiz, eskerrik beroenak eman nahi dizkiete. Kontent daude jendeak Juneren Hegoak elkartearen ezagutzen duelako eta bere tximeletak hamaika tokitan zabaltzen ari direlako.

Andoni CANELLADA | FOKU

MINDARA

«Inklusioa dugu xede, urritasuna duten eta ez duten haurrek ekintza beretan parte hartzea»

Mindara 2012an jaio zen Donostian, Euskal Pilota Egokituaren programarekin. Gero Erreenteriara aldatu zen eta bertan osasuna, kultura, aisialdia eta teknologia berriak lantzen hasi ziren aniztasun funtzionala duten ume eta gazteekin.

Langileetako batek, Erika Martinezek, esplikatu digunez, zazpi programa dituzte orain. Nagusia Jarduera Anitza da. «4-16 urte bitarteko ume eta gaztetxoekin igeriketa, musika terapia, kirol egokituaren hastapena eta psikomotrizitatea egiten ditugu. Eskolaz kanpoko orduetan izaten da, aste barruan. Hori osatzeko Indar

programa dugu. Irteera eta tailerrak egiten ditugu: golfa, Plaiaundira joan, kamiseta tailerra...».

Euskal Pilota Egokituko Eskola ere badute. «Pilotari batzuk gurpil aulkian ibiltzen dira eta besteak zutik. Urritasun intelektuala edo fisikoa dutenek edo urritasunik gabekoek joka dezakete. Erreenteriako jaietan txapelketa egin genuen partida inklusiboekin. 18 urtetik gorako pilotariak dira».

Kima programan, norbaitek kirolen bat egin nahi badu eta ez bada ausartzen klub batera joaten eta bere egoera planteatzen, entrenatzaile bat jartzen

«Kirol egokitua eskoletan sartu beharko litzateke. Baina askotan ez daude prest pertsona bat jartzeko ume batentzat»

diote, klubera joaten dira berarekin eta banakako entrenamenduak egiten dituzte, baina klubaren barrenean. Ideia da entrenatzaile hori gero eta gutxiago joatea eta pertsona hori klubean gelditzea. Mahai tenisa egiten ari dira pertsona batekin eta bertze batekin eslaloma eta atletismoa gurpil aulkian.

Mindatxu udalekuak
Mindatxu udalekuak bukatu berri dituzte. «Aste tematikoak egin ditugu: lehenengoa naturarena izan da, bigarrena urarena eta azkena kirolarena». Aurten 4 eta 16 urte bitarteko 18 ume eta gazte izan dituzte. Zazpi begiraleetako bat izan da Martinez. Kontatu duenez, elkarri pila bat laguntzen diote, handiek txikiei eta txikiek handiei. Baina ekintzak egiterakoan interesak eta arreta ez dira berdinak. «Inporta zaiguna da umea nolakoa den, ze gaitasun eta interes dituen, horren barruan lan egiteko. Adina zenbaki bat da eta askotan ez dator bat umearen izaerarekin».

Udalekuon laugarren edizioa izan da. «Gero eta hobeto» ateratzen dira. «Hasieran barruan egiten genituen ekintza asko: eskulanak, tailerrak... Baina konturatu ginen umeei gustatzen zaiena ateratzea eta gauza berriak ikustea dela, autobusean edo trenean joatea...».

Bizitu zinema egokitua ere sortu dute Juneren Hegoak-ekin batera. Ekainaren 28an izan zen bigarren emanaldia, Erreenteriako Niessen aretoan. «Oso harrera ona izan genuen. Lehenengoz

jarri genuen zeinu hizkuntzako interprete bat. Gorrak etorri ziren eta asko eskertu zuten. Gero eta egokituagoa da espazioa. Familiak etortzen dira umeekin eta espazio bera konpartitzen dute. Gure asmoa da Gabonen inguruan errepikatzea».

Urritasunak, oso zabalak
Mindaran ikusi dute jendea ez dela konturatzen pertsona batzuk ezin direla ohiko zinema aretoetara joan. «Zinema egokitua, zergatik?», galdetu izan diote Martinez. «Zer dauka, arrapala bat?». Eta berak: «Ez, pentsatu gehiago. Urritasuna ez da norbait gurpil aulkian. Urritasunak oso zabalak dira».

Downen sindromea, autismoa, garun paralisia, jokabide arazoak... Denetariko urritasunak dituzten ume eta gazteak biltzen dira Mindaran. Urritasunik gabekoak ere bai. «Hori da gure helburu nagusietakoa, inklusioa lortzea, eta urritasuna duten eta ez duten haurrek ekintza berberetan parte hartzea. Lehengusuekin, anai-arrebekin, lagun batzuekin lortzen dugu, baina ez da ohikoa».

Nahiz eta desberdinak izan, denak berdinak garaia aldarrikatzen dute, eta aukera berdinak izan beharko genituzkeela denok aisialdirako, osasunerako... denerako. «Badira elkarte edo erakunde asko sailkatzen dutenak: Downen sindromea hemen, autismoa han... Guretzat oso garrantzitsua da aniztasuna. Zailtasun asko ditu, ezaugarri ezberdinak dituzte, batzuk oso

MINDARA ELKARTEA

burugogorrek dira, baina moldatzen gara».

Langilez osatutako elkarte

Mindaran bederatzi langile daude. «Denok gara kontratatutako langileak. Ez gara boluntarioak. Boluntarioak ekintza puntualetan etortzen dira, txapelketa bat antolatzen dugunean, adibidez. Arraroa egiten zaio jendeari elkarte batean kontratuarekin aritzea lanean, baina guk asko baloratzen dugu hori. Profesionalak gara gure arloan». 32 familia hartzen dituzte guztira. Oarsoaldekoak dira gehienak, baina badira Bidasoaldekoak eta Donostialdekoak ere.

Mindara ez litzatekeela existitu behar pentsatzen dute. «Kirol egokitua eskoletan sartu beharko litzateke. Baina askotan ez daude prest pertsona bat jartzeko ume batentzat. Pertsona bat dago hogeia umerentzat. Horregatik sortu zen Mindara, behar hori ikusten genuelako».

Eskoletara joaten gara sentsibilizazio jardunaldiak ematera. «Oso garrantzitsua da hori irakasleentzat, eskolarentzat eta ikasleentzat. Eskatzen diguten edozein tokitara joaten gara, jende guztia sentsibilizatzeko oraindik lan asko gelditzen delako».

Erika Martinez hondarribiarra administrari gisa hasi zen Mindaran praktiketan. Gaur egun idazkari eta koordinatzaile dabil. «Denetarik egiten dut. Bosgarren urtea dut hemen eta gero eta hobeto nabil. Administrazio eta Finantzak ikasi nituen, ez du honekin

zerikusirik, baina hemen hasi eta beste ate batzuk ireki zitzaizkidan, asko gustatzen zitzaizkidanak, eta orain Gizarte Integrazioa ikasten ari naiz. Asko aldatu da nire ikuspuntua».

Zertan aldatu den galdetuta, hala erantzun du: «Gehienbat jendearenganako enpatia izaten ikasi dut. Aurreiritzirik ez izaten ere bai. Askotan pertsona bat ikusi eta esaten duzu: hau halakoa da. Baina gero ez du zerikusirik. Urritasunari buruz ere pila bat ikasi dut. Errespetu handia izaten dut jendearenganako. Lehen agian ez neukan hainbeste. Niretzat dira gauza horiek».

Aunitz hobetzen dira

Ume eta gazteek ere pila bat egiten dute hobera. «Gurasoak guregana etortzen dira eta esaten digute: ‘Aurtengo udaran ez du mangitorik behar’. Edo ‘aurten instrumentu batekin hasi da eta ahotsa ateratzen du’. Ze ongi!, diozu. Oso-oso positiboa da».

Juneren Hegoak elkarteak bezala, Mindarak ere erronka gisa hartu zuen Bizipoza Jaia antolatzea. «Mindara oso txikia da eta auzoetako jai txikiak antolatu izan ditugu. Baina ausartak izan ginen eta oso ondo doaz gauzak. Denek partekatzen dugu dena. Eta, honi esker, aurrerapauso bat ematen ari gara jendeak gu ezagutzeko. Jende gehiago gerturatu zaigu bulegora udalekuez galdezka. Jendeak gero eta gehiago ezagutzen gaituela sumatu dugu».

Pertsonalki ere aunitz ikasten ari da Erika Martinez, antolatzen, harremanak egiten... Programazio oso zabala osatu dute, «egokitua,

Gorka RUBIO | FOKU

egun osoan gauza pila egongo dira Erretereria osoan». Mindara elkarteak ere eskerrak eman nahi dizkie asmo honetan parte hartu duten eta parte hartuko duten lagun guztiei: Udala, babesleak, boluntarioak, elkarteak...

«Bizipozako elkarteekin bilerak egiten ditugu elkar ezagutzeko eta elkartearen martxa jakiteko. Formakuntza bereziak ere eman dituzte, gure artean partekatze nola komunikatu, nola iritsi hedabideetara, sare sozialak nola erabili... Bizipozan sartu ginenetik gauza positibo pila bat izan ditugu. Datorren urtean, adibidez, Real Sociedad Fundazioaren Egunean egongo gara elkarte berezi bezala», iragarri du langileak.

«Jendearenganako enpatia izaten ikasi dut. Aurreiritzirik ez izaten ere bai. Urritasunari buruz pila bat ikasi dut eta errespetu handia izaten dut»

JAIAREN EGITARAUA

ZUMARDIAN

Elkartasuna gunea: 10.00-16.00 Bizipozako elkartearen standak. 10.00-11.45 Familientzako Piko-piko jolasa. Egunean zehar Albaola Itsas Kultur Faktoriako lagunak. **Irria gunea:** 11.45-12.45 Pirritx, Porrotx eta Marimotots. 16.00 Go!azen-eko lagunak eta photocall-a. 17.00-18.30 Irrien Lagunak-ekin parrandan! Ondoren, txokolatada. **Tximeleta gunea:** 13.15 ongi-etorria. 13.30-14.00 Concha rociera + Jon Maia. 15.00 Mindarako haurren ikuskizuna. 15.15 Kale Dor Kayiko.

GERNIKA PLAZAN

Ezberdin Berdinak gunea: Puzgarriak eta tailerrak ondo-ko lagunekin: Oarsoirriak (musika tresnak egiteko tailerra), Real Sociedad Fundazioa, Gipuzkoa Basket saskibaloi taldea, Mindara, Arteliburu21, Musikhazi (musika terapia), Juneren Hegoak, Bihotzez, Beti Prest (mutxiko dantzak).

MERKATUZAR ERAIKINEAN

Bazkaria: 13.30ean lehen txanda eta 15.00etan bigarrena. **Egun osoan, gune guztietan:** Amuletako danborrak, Deia-dar txaranga, Erretereria Musikal, Doike trikitilariak, batukada, mutxikoak, buruhandi eta erraldoiak, Ereintza taldea...

EXPRAI

iRRITZIA:

Iratxo Dortoka

Mirari Martiarena
Iraola

Plastikozko akuario txiki batean bizi ziren bi dortoka izan nituen umetan. Erdian iriatxo bat zuen, palmeratxo eta aterpe txiki batekin. Gogoratzen dut behin bietako bat hozkailu azpian sartu zela eta amak komeriak izan zituela bertatik ateratzeko. Ez dakit noiz arte egon ziren gure etxean, badakit ez zutela askorik iraun.

“Dragoi bola” marrazki bizidunak iritsi ziren gero nire bizitzara eta txundituta egoten nintzen beraiei begira. Son Goku eta bere lagunak abenturekin

iluntzero izaten genuen zita eta bertan Iratxo Dortoka azaldu zain egoten nintzen. Bere irlako etxe txiki eta dotorean, dortoka erraldoia lagun zuela.

Urteak pasata dortokak maite dituen lagun bat ekarri zidan bizitzak, nire Iratxo Dortoka propioa. Berarekin ikasi dut lurtean mantso ibili arren pauso seguruak ematen dituztela, lurrarekin lotzea garrantzitsua delako. Dortokak uretan arinak direla, emozioak sentitzen dituztelako, emozioetan dantzan ibiltzen direlako. Edo egin behar duten

bidea egiten ez badute goitibehera batean jarri eta bi hankak puskatzen dituztela. Eta bidean asmatuz gero «bingooo!» oihukatzen dutela.

Dortokek hondarretan jartzen dituzte arrautzak eta kumeak pixkanaka jotzen dira berriz ere uretara bueltan. Halaxe sentitzen naiz momentu honetan, hondar azpitik atera den dortoka-kumea uretara bidean. Iratxo Dortokak irakatsitakoak eta erakutsitakoak bizkarrean hartuta. Esker onez beteriko eskolarekin eta bihotzarekin, emozioekin dantzan egiteko desiratzen. •

Zatoz eta konta ezazu

Koldo Sagasti

Aurtengo udaldian opor bidaiak pentsatzen ari den askok ikusiko zuen telebistan, segur aski, Israelgo turismoa sustatzen duen publizitatea: “*Tel Aviv-Jerusalem. Two cities, one break*”.

Iragarkiak tentuz neurtutako mezua igortzen du. Modernitatea, hondartzak, gastronomia, festa eta hondartza gehiago... ortzadarraren koloreez apaindutako lelo batez hornituta. Turismoa Mediterraneoko herrialdearen diru sarrera garrantzitsua bilakatzea izango du helburu kanpainak, noski, baina ez hori bakarrik; turismoa kanporako leihoa ere bada; herrialdearen irudi abegikorra, aurrerakoia eta mo-

dernoa emateko plataforma. Israelek, beste baliabide asko bezala, turismoa ere erabiltzen du *apartheid* erregimenaren gehiegikerien gaineko arreta desbideratzeko eta estatu sionistaren itxura jatorragoa emateko. Horregatik, hain zuzen, balizko kontsumitzaile festazale, hedonista, gazte, eta baita LGTB kolektibokoa ere erakartzeko ahalegina. Eta bide batez, lelo berean, bi hiri bisitatzeko gonbita: Tel Aviv eta Jerusalem. Bata nazioarteko legediak onartzen duen Israelgo Estatuko hiriburua ofiziala; bestea, aldiz, Palestinako hiriburua historikoa, mugimendu sionistak beretzat aldarrikatu eta 1967an okupatu zuena, Donald Trumpen erregime-

nak alde bakarrez eta nazioarteko erakundeek ebazpenak urratuz Israelgo hiriburutzat onartu berri duena. Dena ondo kalkulatu, erregimenaren irudia zuritzen duen mezua saltzeko.

Inportantea da Palestina bisitatzeko, hango egoeraren lekuko zuzena izatea, areago hedabide ofizialak sionismoaren kontakizun ofizial horren bozgorailu bihurtu direnean. Horrelaxe eskatzen digute behin eta berriz palestinarrek: zatozte eta konta ezazue. Baina bidaide egokiak bilatu, urteroko brigadak antolatzen dituzten talde internazionalisten zein Palestinako bertako bidaia agentzien eskutik bidaiatu, eta *break* horren bueltan, kontatu. •